

Alla oleva dokumentti on digitaalisesti allekirjoitettu. Allekirjoittajien ja dokumenttien tiedot

Dokumentti

SVPL PRS Arviomuistio
ERVE_lausunto_151221.pdf

Tiedosto

b5819e89047d0a6fe1e92802eec5996d79c27811c31d18ebc8b8ec83f8e78bdb7ac
23b6f5df7ef01cbb1bb282e5dfd02a4cf96c764161b425ebd2f3330605cf3

Tarkistesumma

Allekirjoittajat

timo.lehtimaki@erillisverkot.fi

Nimi

Tunnistautumistapa: sähköposti, SMS-tunnistautuminen

Allekirjoitustapa: Hyväksyntä

15.12.2021

Päivämäärä

Dokumenttien aitouden varmentaminen

Prosessin luontihetkellä kaikista allekirjoitukseen liitetyistä dokumenteista on laskettu tarkistesumma SHA-512 algoritmilla. Varmennuslinkki ohjaa sivulle, jossa voitte selvittää onko hallussanne oleva dokumentti sama, joka prosessiin on alun perin liitetty ja se jonka olette allekirjoittaneet.

<https://turvatila.erillisverkot.fi/verify.cgi?link=cLb1GtNwnvEo6lyOqUKeiYYJkF1Ua4bG2nJQXFLIMWsnXfrBV>

Liikenne- ja viestintäministeriö

Verkko-osasto / Verkkojen sääntely-yksikkö
Kankare

Lausuntopyyntö VN/7677/2019, 12.11.2021**Lausunto**

Suomen Erillisverkot Oy kiittää mahdollisuudesta saada lausua Galileo-satelliittinavigointijärjestelmän julkisesti säännellyn satelliittipalvelun (PRS-palvelun) lainsäädäntökehystä koskevaan arviomuistioon.

Erillisverkot haluaa kommentoida seuraavia Arviomuistion ja siihen liitetyn lainsäädäntöehdotuksen (Liite 1) kohtia:

ARVIOMUISTIO: Galileo-satelliittinavigointijärjestelmän PRS-palvelun lainsäädäntökehys**4. UUDEN SÄÄNTELYN TARVE**

4. kappale

"... Lisäksi tulee arvioida tarve pykälälle, jossa olisi viittaukset velvoittaviin kansallisiin ja kansainvälisiin tietoturva- ja tietosuojamääräyksiin sekä rekisterinpitäjän ja –käyttäjän velvollisuuksiin."

Lausunto: Velvoittavien kansallisten ja kansainvälisten tietoturva- ja tietosuojamääräysten tulisi olla Erillisverkkojen saatavilla ja käytettävissä PRS-palvelun suunnittelun ja toteutuksen aikana, joko lakiin kirjattavana pykälänä tai jollakin muulla tavalla.

5. ORGANISOINTIEHDOTUS

1. kappale

"Seuraavaksi tulisi selvittää yhteenvedossa todetut avoimet kysymykset ja tämän jälkeen perustaa lainsäädännön valmistelua varten liikenne- ja viestintäministeriön vetämä työryhmä, jossa vastuuosastona olisi ministeriön verkko-osasto. Mukana olisivat myös liikenne- ja viestintäministeriön konserniohjausosasto, Liikenne- ja viestintävirasto ja Suomen Erillisverkot Oy (jatkossa Erillisverkot)."

Lausunto: Erillisverkot kannattaa esitetyn työryhmän perustamista

6. YHTEENVETO

1. kappale

"Liikenne- ja viestintäviraston ja Erillisverkkojen väliset investointivaiheen konsulttisopimuksen katsotaan olevan solmittavissa jo nyky-lainsäädännön nojalla. ..."

Lausunto: Liikenne- ja viestintävirasto ja Erillisverkot ovat jo solmineet sopimuksen PRS-operaattorihankkeen investointivaiheen suunnitteluosan toimenpiteistä (16.07.2021).

2. kappale

Dnro

15.12.2021

”Ennen lainsäädäntöhankkeen avaamista liikenne- ja viestintäministeriön tulisi selvittää seuraavat avoimet kysymykset yhteistyössä Liikenne- ja viestintäviraston ja Erillisverkkojen kanssa:

- *Rahoitusjärjestelyt: mm. tulisiko Erillisverkkojen tuottaa voittoa toimiessaan PRS-palveluoperaattorina; miten toimitaan siinä tapauksessa, että Erillisverkot ei kykenisi tuottamaan palvelua määrärahoilla sekä se, tulisiko talousarvioesityksessä Liikenne- ja viestintäviraston toimintamomentin päätösosaan lisätä kirjaus PRS-määrärahojen käytöstä?”*

Lausunto: Erillisverkkojen mielestä PRS-toiminnan mahdollinen voitto tulisi kohdentaa PRS-liiketoimintaan liittyvän investointikyvykkyyden luomiseen sekä palveluiden kehittämiseen. Vähimmäisedellytyksenä on kuitenkin, että PRS-toiminta kattaa Erillisverkoille siitä aiheutuvat kulut, mukaan lukien PRS-palvelun kehityskulut. Näin ollen, mikäli käyttäjiltä kerättävät käyttömaksut eivät riitä kattamaan Erillisverkkojen PRS-toiminnan kuluja, puuttuva määrä tulee kattaa ministeriön toimesta.

- *”Mitä liikenne- ja viestintäministeriön strategisen ohjausroolin halutaan pitävän sisällään ja miten se käytännössä toteutetaan?”*
- *”Miten PRS-käyttäjien vaikutusmahdollisuudet palvelun käyttämiseen ja kehittämiseen varmistetaan?”*

Lausunto: Strategiseen ohjausrooliin voisi kuulua esimerkiksi: palveluiden hinnoittelumallien ja hintojen vahvistaminen, palveluiden käyttöönoton hyväksymisenettelyn määrittely ja hyväksyntä, turvallisuus- ja varautumisvaatimusten määrittely ja vaatimustenmukaisuuden todentamisperiaatteiden määrittely. Ohjauksen toteuttamisessa voisi hyödyntää esimerkiksi Turvallisuusverkkotoiminnan hallintaa varten kehitettyä hallintamallia soveltuvien osin.

- *”Tarvitaanko pykälä, jossa viittaukset tietoturva- ja tietosuojamääräyksiin, rekisterinpitäjän ja -käyttäjien velvollisuuksiin (Yleinen tietosuoja-asetus, GDPR).”*

Kommentoitu Arviomuistion kohdassa 4.

Liite 1 Lainsäädäntöehdotus

Laki sähköisen viestinnän palveluista

271 a § Julkisesti säännellyn satelliittipalvelun vastuuviranomainen⁵

1 momentti

”Julkisesti säännellyllä satelliittipalvelulla tarkoitetaan korkean tietoturvan suojattua palvelua...”

Lausunto: Termi ”korkea tietoturva” tulisi määritellä tarkemmin. Mitä tämä tarkoittaa käytännössä? Tietoturvan luokittelulähteet tulisi määritellä (esimerkiksi EU, Katakri tai vastaava ...)

”Alaviite 5: Hallituksen esityksessä olisi tuotava esiin, että 1 mom. ”korkean tietoturvan palvelu” ei pidä sisällään päätelaitteita.”

Lausunto: Turvallisuuden ja varautumisen vaatimukset tulisi määritellä kaikille tarvittaville palvelun komponenteille erikseen

2 momentti

”Liikenne- ja viestintäviraston tehtävänä on vastata julkisesti säännellyn satelliittipalvelun kansallisesta kokonaisuudesta Euroopan parlamentin ja neuvoston päätöksen N:o 1104/2011/EU ja komission

Dnro

15.12.2021

delegoidun päätöksen C(2015)6123 mukaisesti. Tämä pitää sisällään mm. ohjaus- ja valvontavollisuuden julkisesti säännellyn satelliittipalvelun vastaanotinten ja –turvamuodulien kehittämisestä, valmistuksesta ja käytöstä, yhteydenpidon Galileon turvallisuuden valvontakeskuksen kanssa sekä valtuutettujen käyttäjien teknisen ryhmittelyn niiden hallinnoimiseksi. Liikenne- ja viestintävirasto voi antaa satelliittipalveluteknologian valmistusta, hankintaa, avaintenhallintaa, käyttöä ja palvelun tarjoamista koskevia tarkempia määräyksiä.”

Lausunto: Tulisiko myös tässä kohdassa mainita Liikenne- ja viestintäviraston tarkastusoikeus (325§)?

271 b § Julkisesti säännellyn satelliittipalvelun tarjoajat⁶

1 momentti

”Liikenne- ja viestintävirasto vastaa julkisesti säännellyn satelliittipalvelun järjestämisestä ja voi hankkia siihen liittyvät välittömät tuottamis-, ylläpito- ja kehittämistehtävät Suomen Erillisverkot Oy:ltä tai sen kokonaan omistamalta, tässä laissa säädettyjen tehtävien hoitamiseen tarkoitettulta tytäryhtiöltä sekä Puolustusvoimilta (palveluntarjoaja).⁷ Palveluntarjoajan palveluksessa olevaan henkilöön sovelletaan rikosoikeudellista virkavastuuta koskevia säännöksiä hänen suorittaessaan tässä laissa tarkoitettuja tehtäviä. Vahingonkorvausvastuusta säädetään vahingonkorvauslaissa. ⁸ Palveluntarjoajan tarkoituksena ei ole tuottaa liiketaloudellista voittoa sille tämän lain mukaan kuuluvien tehtävien hoitamisessa. ⁹”

Lausunto: Tulisiko Erillisverkkojen sidosyksikköasema huomioida palvelun tarjonnassa eri käyttäjätahoille?

Lausunto: Voisiko 2. rivin kirjaus olla: ”... Erillisverkot Oy:ltä ja/tai sen kokonaan omistamalta...”? Tällainen kirjaus kattaisi (teoreettisen) tapauksen, missä tehtäviä hoitaisi sekä Suomen Erillisverkot Oy että sen kokonaan omistama tytäryhtiö

Lausunto: Kohdassa on lueteltu joitakin palveluntarjoajalle sovellettavia lakeja. Mitä muita lakeja sovelletaan palveluntarjoajalle ja missä yhteyksissä (esimerkiksi julkisuuslaki, tiedonhallintalaki, ...)

Lausunto: Onko vahingonkorvauslaki riittävä kattamaan kaikki vahingot? Esimerkiksi jos pankki käyttää säänneltyä satelliittipalvelua aikaisignaalin lähteenä ja signaali ei olisi saatavilla tai olisi virheellinen, ja tästä aiheutuisi (merkittävä) taloudellinen tappio, miten tappio korvattaisiin?

”Alaviite 6: Hallituksen esityksessä olisi perusteltava, miksi esityksessä ei käytetä ”palveluoperaattori”-termiä (ei uusia termejä lakiin, jossa jo paljon termejä) eikä myöskään ”palvelun tuottaja” (jota käytetään TUVE-laissa mutta PRS:ssä Liikenne- ja viestintävirasto välissä, joten selkeää tuottajaa ei ole; osa ”tuottamisesta” tulee EU:sta, osa Liikenne- ja viestintävirastosta, osa Erillisverkoilta). Lisäksi pohdittava, pitäisikö määritellä ”tarjottavat palvelut” koska Erillisverkot on määritelmällisesti palvelun tarjoaja, mutta laissa listataan vain tehtävät.”

Lausunto: ”Tarjottavat palvelut” tulisi määritellä siten, ettei määritelmä estä tarpeettomasti erityyppisten palveluiden tarjoamista. Esimerkiksi Erillisverkot tuottaa Virve 2.0 -toiminnassa viestintäteknisten palveluiden lisäksi muun muassa tilannekuvapalvelua, pääkäyttäjäpalvelua ja päätelaitepalvelua. Tuve-palvelut on määritelty ja ryhmitelty Tuve-asetuksessa (1109/2015) ja sen muutosasetuksessa (442/2020).

”Alaviite 7: Pääsääntöisesti Puolustusvoimat palvelee maanpuolustuksen loppukäyttäjätahoja ja Erillisverkot siviiliyhteiskunnan loppukäyttäjätahoja. Erillisverkkojen tarjoama Virve 2.0 -palvelu tulee suunnitelmien mukaisesti mahdollistamaan myös julkisesti säännellyn satelliittipalvelun käytön niille Virve 2.0 -käyttäjille, jotka ovat saaneet valtuutuksen käyttää julkisesti säänneltyä satelliittipalvelua. Puolustushallinto tulee käyttämään Puolustusvoimien operoimien erillisten vastaanottimien lisäksi myös Virve 2.0 -palvelua, jolloin puolustushallinnonkin käytössä tulee olemaan Erillisverkkojen tarjoama palvelu. Näin ollen jaottelua siviili- tai maanpuolustuksen loppukäyttäjisiin ei ole tarkoituksenmukaista tuoda mukaan palveluntarjoajaa koskevaan sääntelyyn.”

Dnro

15.12.2021

Lausunto: Virve 2.0 -palvelu ei itsessään mahdollista PRS-palvelua. Virve 2.0 -päätelaitteisiin yritetään sisällyttää päätelaittevalmistajan toimesta ja teknologian niin salliessa myös PRS-paikannussiru, minkä avulla Virve 2.0 -päätelaitteella voisi käyttää PRS-palvelua.

"Alaviite 9: Tuotto-odotus + maksujen omakustanneperiaate vielä keskustelussa. Tulisiko Erillisverkkojen olla mahdollista tuottaa kohtuullista voittoa (muussa lainsäädännössä n. 7 %). Myös tarvittavat kehitys- ja korvausinvestoinnit voitava tehdä ja ilmaisun "voitto" määrittely kirjattava hallituksen esitykseen. (Tämä kohta keskusteltava rahoituskeskustelussa.)"

Kommentoitu Arviomuistion kohdassa 6.

2 Momentti

"Julkisesti säännellyn satelliittipalvelun tarjoajien tehtävinä on sen lisäksi, mitä 1 momentin mukaisesti on sovittu:

- 1) *tuottaa, ylläpitää ja kehittää julkisesti säännellyn satelliittipalvelun infrastruktuuripalvelut 271 a §:ssä mainitun vastuuviranomaisen ohjeistuksen mukaisesti;"*

Lausunto: Erillisverkkojen käsityksen mukaan infrastruktuuripalvelujen tuottamisen, ylläpidon ja kehittämisen vastuualueita tulisi vielä tarkastella, etenkin PRS-viranomaisen tiloihin sijoitettavien infrastruktuurin osien osalta.

- 2) *"vastata julkisesti säännellyn satelliittipalvelun käyttövaltuuksien hallinnasta sekä salausavainten ja muiden asiaankuuluvien turvallisuusluokiteltujen tietojen välittämisestä pääkäyttäjille ¹⁰"*

"Alaviite 10: Olisi keskusteltava käytettävistä termeistä (esim. onko "avaintenhallinta" ymmärrettävää kieltä). Voidaanko viitata pääkäyttäjiiin, jos sellaisia ei määritelty?..."

Lausunto: Erillisverkot kannattaa periaatteessa nykyisen kaltaisen pääkäyttäjämallin ulottamista myös PRS-palveluun.

Lausunto: Tulisi vielä pohtia, voisiko itsenäispäätelaitteen salausavaimia välittää Erillisverkkojen lisäksi tai sijasta PRS-viranomainen tai jokin muu taho.

Lausunto: tulisi pohtia, kattaako kirjaus "...tietojen välittämisestä pääkäyttäjille" kaikki mahdolliset tapaukset. Vai voisiko palvelussa olla myös käyttäjiä pääkäyttäjäkonseptin ulkopuolelta?

- "3) tarkastaa julkisesti säännellyn satelliittipalvelun salausteknisen materiaalin hallintaa niissä organisaatioissa, joille se tuottaa julkisesti säänneltyä satelliittipalvelua ¹¹"*

"Alaviite 11: Olisi pohdittava, kuinka ratkaistaan ristiriita sen välillä, että tarkistus oikeus on oltava ja sitä on käytettävä, mutta Liikenne- ja viestintäviraston resurssit ei riitä sen toteuttamiseen, joten Erillisverkoille pitäisi delegoida tehtävä. Nykyinen sanamuoto ei mahdollinen, koska siirtäisi merkittävän julkisen vallan käyttöä yritykselle. Ehdotuksia: esim. Liikenne- ja viestintävirastolle oikeus/velvollisuus, Erillisverkoille mahdollisuus avustaa tätä "varmistamalla", "ohjeistamalla", "raportoimalla" jne.; tämän kohdan siirtäminen valtuutus päätökseen (PRS-käyttöoikeuden myöntäminen (valtuutus päätös) edellyttäisi Erillisverkkojen tarkastusoikeuden hyväksymistä, vrt. 271 c §, 3 mom.)."

Lausunto: Erillisverkkojen mielestä salausteknisen materiaalin hallinnan tarkastaminen kuuluu viranomaiselle, joka käyttää julkista päätösvaltaa. Viranomaisen tulisi hankkia siihen tehtävään tarvittavat resurssit.

- "4) vastata julkisesti säännellyn satelliittipalvelun laitehallinnasta sekä ympärivuorokautisista tukitoiminnoista ja palvelua koskevista turvallisuus-, valmius-, varautumis- ja jatkuvuusvaatimusten toteutumisesta ¹²"*

Dnro

15.12.2021

"Alaviite 12: Varautumisen taso olisi määriteltävä jossain yleisesti tai palveluittain (perus, korotettu, korkea), ei kuitenkaan lähtökohtaisesti lainsäädännössä. Koskeeko päätelaitteita?"

Lausunto: Tulisi määritellä tarkemmin, minkä palvelun osien laitehallintaa ja muita tukitoimintoja tässä kohdassa tarkoitetaan. Kuten 271 b § 2 momentin 1) -kohtaan on kommentoitu, palveluun liittyvän infrastruktuurin ylläpidon (johon voi laskea kuuluvan myös kyseisten laitteiden hallinnan) vastuualueita tulisi vielä tarkastella. Päätelaitteiden osalta ei ole selvää, pystyykö tai tulisiko Erillisverkkojen hallita itsenäispäätelaitteita teknisesti. Avustettavien päätelaitteiden osalta Virve 2.0 -päätelaitteet tulisivat Erillisverkkojen päätelaittehallinnan ympärivuorokautisen tukitoiminnon piiriin, mutta eivät muut päätelaitteet.

Lausunto: Kuten alaviitteessä 12 todetaan varautumisen osalta, myös turvallisuuden vaatimukset tulisi määritellä PRS-palvelulle

271 e § Julkisesti säännellyn satelliittipalvelun yleinen ohjaus ja valvonta

"Liikenne- ja viestintäministeriö vastaa julkisesti säännellyn satelliittipalvelun strategisesta ohjauksesta ja valvonnasta. ¹⁴"

"Alaviite 14: Huomio hallituksen esitykseen: Koska Liikenne- ja viestintävirasto on PRS-vastuuviranomainen, ei ole perusteltua ottaa liikenne- ja viestintäministeriölle tämän suurempaa roolia eikä määritellä asiaa lainsäädännön tasolla tarkemmin."

Kommentoitu Arviomuistion kohdassa 6.

271 f § Julkisesti säännellyn satelliittipalvelun vientivalvonta

1 momentti

"Satelliittipalvelun käyttöön, kehittämiseen ja valmistukseen liittyvän teknologian kuljetus Euroopan unionin ulkopuolelle on sallittua ainoastaan sellaisiin maihin, jotka on asianmukaisesti valtuutettu käyttämään satelliittipalvelua Euroopan unionin kanssa tehdyn sopimuksen nojalla, jollei muualla toisin säädetä. Edellä tarkoitettua viennin edellytyksenä on ulkoministeriön myöntämä lupa. Ulkoministeriön on kuultava Liikenne- ja viestintävirastoa ennen luvan myöntämistä."

Lausunto: Koskeeko 1 momentin kirjaus henkilön tai kulkuvälineen mukana kuljetettavaa päätelaitetta? Esimerkiksi Virve 2.0 -päätelaitteita tullaan käyttämään Suomen ulkopuolella ja todennäköisesti myös EU:n ulkopuolella kansainvälisen verkkovierailun avulla. Näin ollen myös PRS-palvelun käyttö olisi mahdollista myös EU:n ulkopuolella. Entä koskeeko 1 momentin kirjaus esimerkiksi laivaan sijoitettua PRS-itsenäispäätelaitetta? Myös tällöin PRS-palvelun käyttö olisi mahdollista EU:n ulkopuolellakin.

Laki Liikenne- ja viestintävirastosta (935/2018)

Kohta 3:

*"Lisätään 325 § 1 mom: Liikenne- ja viestintävirastolla on oikeus tehdä teleyrityksessä tekninen turvallisuus- tai toimivuustarkastus taikka taloudellinen tarkastus tässä laissa ja sen nojalla annetuissa säännöksissä, määräyksissä ja päätöksissä asetettujen velvoitteiden valvomiseksi. Liikenne- ja viestintävirastolla on oikeus tehdä **271 a §:ssä** tarkoitettua satelliittipalveluteknologiaa valmistavassa tai käyttävässä yrityksessä **sekä 271 b §:ssä** tarkoitetuissa palvelutarjoajissa tarkastus sen selvittämiseksi, noudattaako se hyväksyntälautakunnan päätöksiä ja julkisesti säänneltyä satelliittipalvelua koskevaa sääntelyä. Tarkastuksesta säädetään hallintolain 39 §:ssä."*

Dnro

15.12.2021

Lausunto: 325§ kuuluu varmaankin lakiin sähköisen viestinnän palveluista, ei lakiin Liikenne- ja viestintävirastosta? Tulisiko kohtaan 3 sisällyttää myös palvelua käyttävät viranomaiset, kuten Arviomuistion kohdassa 4 (3. kappale) todetaan?

Toimitusjohtaja

Timo Lehtimäki
Suomen Erillisverkot Oy

LIITTEET -

JAKELU: kirjaamo.lvm@gov.fi
suvi.kankare@gov.fi
kirjaamo/Erillisverkot